

Eduskunnan perustuslakivaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI PELASTUSLAIN JA HÄTÄKESKUSTOIMINNASTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Yleistä

Esityksessä ehdotetuilla pelastuslain (379/2011) muutoksilla tarkistettaisiin siihen sisältyviä viranomaisten tiedonsaantisäännöksiä sekä tietojen luovuttamista ja tallettamista koskevia säännöksiä. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) muutoksilla selkeytettäisiin Rajavartiolaitoksen asemaa tämän toiminnan yhteistyötahona ja mahdollistettaisiin sille tähän liittyen valtakunnallisen hätäkeskustietojärjestelmän käyttäminen. Lisäksi tarkistettaisiin säännöksiä Hätäkeskuslaitoksen tiedonsaantioikeudesta viranomaisten rekistereistä samoin kuin hätäkeskustietojärjestelmän käyttöön liittyviä käyttäjätietojen ja lokitietojen luovuttamista koskevia säännöksiä. Esityksen tarkoituksena on sen perustelujen mukaan selkiyttää ja parantaa viranomaisten tiedonsaantioikeuksia. Nykyinen pelastuslaki ja hätäkeskustoiminnasta annettu laki eivät ole syntyneet perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

Suhde perustuslakiin

Ehdotetuilla muutoksilla laajennettaisiin pelastusviranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen tiedonsaantioikeuksia samoin kuin niiden oikeutta luovuttaa rekistereissään olevia tietoja. Siltä osin kuin nämä tiedot ovat henkilötietoja, ehdotusta on tarpeen arvioida perustuslain 10 §:n kannalta, kuten sen säätämisyjärjestysperusteluissa onkin tehty. Perustuslakivaliokunta on, arvioidessa tietojen saamista ja luovuttamista koskevaa sääntelyä yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten se sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Tiedonsaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta *tarpeellisiin* tietoihin, jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos tietosisältöjä ei ole samalla tavoin lueteltu, sääntelyyn pitää sisällyttää vaatimus tietojen *välttämättömyydestä* jonkin tarkoituksen kannalta, (ks. esim. PeVL 10/2014 vp, PeVL 19/2012 vp ja PeVL 62/2010 vp).

Ehdotetut muutokset

Pelastusviranomaisen tiedonsaantioikeudesta säädetään nykyisessä pelastuslain 89 §:ssä. Säännöksessä ilmaistaan tarkoitus, jota varten sillä on oikeus saada eri tahoilta erilaisia säännöksessä mainittuja *tarpeellisia* tietoja. Näitä tiedonsaantioikeuksia ehdotetaan jossain määrin lisättäväksi mainitussa pykälässä, minkä lisäksi siihen tehtäisiin joitakin sanonnallisia tarkistuksia. Pelastuslain 91 ja 93 §:ssä säädetään

pelastuslaitoksen pitämään toimenpiderekisteriin ja valvontarekisteriin talletettavista tiedoista samoin kuin näiden tietojen luovuttamisesta eri tahoille säännöksissä mainittuja tarkoituksia varten. Myös näihin pykäliin ehdotetut muutokset ovat pienehköjä lisäyksiä ja tarkennuksia nykyisiin säännöksiin. Pelastuslakiin ehdotetut muutokset eivät muuta lain nykyisten säännösten perussisältöä ja rakennetta.

Hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin tehtäisiin Rajavartiolaitoksen aseman selkeyttämisestä tässä toiminnassa johtuvat lisäykset ja tarkistukset sekä eräitä muita tarkistuksia ja lisäyksiä, kuten säännökset Hätäkeskuslaitoksen oikeudesta luovuttaa käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietoja ehdotuksessa mainituille viranomaisille. Hätäkeskuslaitoksen tiedonsaantioikeus on nykyisen sääntelyn tavoin sidottu lain 19 §:ssä *tarpeellisuusvaatimukseen* niin, että hätäkeskuslaitoksella ja muilla siinä tarkoitetuilla on oikeus saada pykälässä mainituilta tahoilta siinä ilmaistut tehtäviensä suorittamiseksi *tarpeelliset* tiedot. Tietojen luovuttaminen hätäkeskustietojärjestelmästä on sidottu lain 20 §:n 1 momentissa nykyisen sääntelyn tavoin näiden tietojen *välttämättömyyteen* säännöksessä mainittujen tehtävien kannalta.

Muuta

Oikeusministeriö tuo tässä yhteydessä esiin, että se on asettanut kuluvan vuoden helmikuussa työryhmän selvittämään Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämien kansallisten lainsäädäntötoimenpiteiden tarvetta ja valmistelevaan tietosuoja-asetuksen edellyttämiä muutoksia henkilötietojen käsittelystä annettuun yleiseen kansalliseen lainsäädäntöön sekä koordinoimaan asiasta annetun erityislainsäädännön tarkistamiseksi tarpeellista lainvalmistelutyötä (OM1/41/2016). Työryhmän tehtävänä on

- 1) selvittää Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämien kansallisten lainsäädäntötoimenpiteiden tarve sekä erityisesti se, onko voimassa olevan henkilötietolain kaltaiselle yleiselle kansalliselle tietosuojalainsäädännölle tarvetta ja valmistella ehdotus asiasta mahdollisesti tarvittavaksi yleiseksi lainsäädännöksi;
- 2) selvittää, onko kansallista tietosuojaviranomaista koskevaa kansallista lainsäädäntöä tarpeen tarkistaa ja valmistella ehdotus tarvittavaksi lainsäädännöksi kansallisesta tietosuojaviranomaisesta, sen organisaatiosta, tehtävistä ja toimivaltuuksista;
- 3) selvittää tietosuoja-asetuksen jäsenvaltion lainsäädännölle jättämän kansallisen liikkumavaran antamat mahdollisuudet sekä esittää periaatteet liikkumavaran tarkoituksenmukaisesta käytöstä;
- 4) koordinoita ja avustaa henkilötietojen käsittelystä annetun erityislainsäädännön tarkistamiseksi tehtävää lainvalmistelutyötä.

Työryhmän toimikausi päättyy 16.2.2018. Sen tulee saada mietintönsä lainsäädännön muutosehdotuksista valmiiksi 31.5.2017 mennessä. Työryhmässä ovat edustettuina valtioneuvoston kanslia ja kaikki ministeriöt, tietosuojavaltuutettu, Suomen Kuntaliitto, Kuluttajaliitto, EK ja Akava, edustaen myös SAK:ta ja STTK:ta sekä Helsingin yliopisto.

Erityislainsäädännön tarkasteleminen kuuluu kullekin ministeriölle sen toimialan osalta. Myös nyt esillä olevat lait tulevat tarkasteltaviksi tässä yhteydessä.

